

SKAGEN BEWERKT 'LA PESTE' VAN CAMUS TOT 'LA MERDE'

'Het is veel interessanter om geen gelijkgestemde zielen te zijn'

'Hadden we niet samen in de klas gezeten, we zouden nooit iets met elkaar gaan maken. Nooit.' Maar de zes van SKaGeN studeerden in 2000 toevallig wél samen af bij Dora Van der Groen en discussiëren sindsdien voorstellingen bijeen op het snijpunt van theater en film. Ook in *La merde*, tweede telg in een geslacht van drie projecten over de zin van het leven, belooft dat verrassende beelden op te leveren.

Van onze medewerker

Wouter Hillaert

In hun debuut *Lift-off* stonden de SKaGeN-leden nog als naamloze broekjes voor een vlak filmdoek waar ze zelf ook weer op voorkwamen en zochten ze naar een zinvol verband tussen die twee identiteiten. De laatste jaren zijn ze die ook meer gaan vinden. Het Antwerpse collectief kiest sinds *tkofschip tkofschaap* voor meer vastomlijnde personages, en sinds *De verrukking* voor een rijker gebruik van filmprocédés. In 2004 kwam dat mooi samen in *DeDayRoom*, een stuk van Don DeLillo over een psychiatrische instelling waarin illusie en werkelijkheid kruiselings in elkaar opgaan. SKaGeN experimenteerde daarvoor met *blue key*: de projectie van live opgenomen handelingen in een vooraf geconstrueerd decor.

In *La merde* duikt die ingenieuze stijlontfening weer op. "We hebben een hele stadsmaquette laten bouwen en zetten daarin dan poppetjes op Playmobilformaat, die erg op onze eigen personages lijken. Soms gaan ook wijzelf in die stad rondlopen, via *blue key*. Zo wordt het heel erg *Alice in Wonderland*", legt Mathijs Scheepers uit. Zijn kompaan Valentijn Dhaenens noemt het een moeilijke evenwichtsoefening. "Met die maquette kun je méér verbeelden dan wat normaal op een podium lukt, je creëert een hele stedelijke omgeving. Maar tegelijk mag die fantasie niet zo hard gaan invullen dat alles zichtbaar wordt. Het is dus geen

stysteemje dat we in elke scène toepassen."

De stad waarover ze het hebben, is Oran, Algerije. Ze is in Albert Camus' roman *La peste* (1947), basis voor *La merde*, het kader van een grillige epidemie. Die is begonnen met dode ratten, maar treft nu ook mensen. Oran wordt als geheel tot ophokplicht gedwongen en van de buitenwereld afgesneden, terwijl zich binnen de muren een eigen wereld ontwikkelt. Dokter Rieux helpt

'De pest is een goede metafoor voor de confrontatie met de willekeur van het leven. En niemand heeft het antwoord: noch de wetenschap, noch de pastoor'

handjes waar hij er geen tekort komt, terwijl de crimineel Cottard vooral zijn lange vingers gaat oefenen. De situatie is uitzichtloos, maar dat wil voor Camus niet zeggen dat er geen engagement mogelijk is. Hij gelooft in de absurde held: de mens die handelt vanuit het besef dat het leven geen hogere zin heeft, maar er toch het beste van maakt.

■ SKaGeN: 'Lijkt het alsof SKaGeN zijn rol nog niet heeft gevonden? Wel, het laatste wat we willen, is onszelf herhalen. Dus als er al een regel is, zegt die dat er geen regels zijn.'

(Foto Jimmy Kets)

La merde is de opvolger van Door mijn schuld in een trilogie over hoe de mens betekenis geeft aan zijn leven. Dat is wel erg vaag, toch? Waar willen jullie precies woorden aan geven?

Scheepers: "Dat thema lijkt heel groot, maar het gaat over dingen waar je elke dag mee te maken krijgt. Zo stierf vorige week een goede vriend van mijn vriendin aan kanker, nog geen veertig jaar oud. Waarom? Dat is toch de totale onrechtvaardigheid? Camus noemt dat dan het absurde, maar je kunt dat ook erg concreet zien, als iets van hier en nu. Daarom is die pest zo'n goede,

astbare metafoor voor de confrontatie met de willekeur van het leven. En niemand heeft het antwoord: noch de wetenschap, noch de pastoor. Je kunt enkel zoeken naar een houding."

Jullie focussen sterk op het katholieke geloof, zo bleek al uit Door mijn schuld. Is dat vandaag nog wel relevant als betekenisgever?

Dhaenens: "Dat komt door de drie werken waarop we ons baseren, met eerder al *Le baigne* van Genet en straks *Voyage au bout de la nuit* van Céline. Samen met *La peste* getuigen ze van een tijd waarin je niet bui-

ten de kerk kon. Vandaag ligt dat zeker anders, maar je mag toch de invloed van dat verleden op hoe wij nu denken over waarden, niet onderschatten. Dat merken wij toch bij onszelf. Clara zei het eens mooi tijdens de repetities van *DeDayRoom*: als iemand zijn kind verliest, zal die toch de behoefte hebben om er betekenis aan te geven via iets hogers. Zo gelden ook nog steeds de principes uit die werken, ook al zijn we niet meer gelovig."

La merde gaat ook over engagement. Camus vond dat je ondanks alle zinloosheid toch het goede kon

nastreven, en 'de artiest' noemde hij daarbij als een van drie types absurde helden. Hoe zien jullie dat?

Dhaenens: "Wat ik uit zijn boek vooral herken bij mezelf, is hoe moeilijk het is om vandaag een duidelijk engagement op te nemen. Er treedt een soort moeheid op."

Scheepers: "Vind je dat? Ik heb het persoonlijk meer voor dokter Rieux, die zegt dat het niet over heldendom gaat, maar over fatsoen. En hij bedoelt daarmee: 'Dat ik mijn vak uitoefen'. Daar houd ik mij aan vast. Ik ben niet gemaakt om bij Artsen zonder Grenzen te gaan werken, maar heb wel het geluk dat ik gevonden heb wat ik moet doen, denk ik. Je zoekt je rol en vult die dan zo goed mogelijk in. Het is een kwestie van verantwoordelijkheid, terwijl ik zo vaak mensen slordig zie omspringen met wat ze kunnen doen."

Heeft SKaGeN zijn rol al wel gevonden? Soms is het moeilijk om te zien waar jullie precies voor staan.

Scheepers: "Ja, we hebben die rol absoluut gevonden. We proberen in alle eerlijkheid en met de volle energie getuigenis te brengen van waar we op dat moment mee bezig zijn, zonder ons te laten inperken door één strijdplan of één dogma. Als mensen ons daardoor moeilijk in één vakje kunnen stoppen, vind ik dat net een compliment. Het laatste wat we willen, is onszelf herhalen. Dus als er al een regel is, zegt die dat er geen regels zijn. Daarin denk ik ook dat SKaGeN een onbewuste tegenreactie is op de makers en de groepen die voor ons begonnen zijn en die duidelijker kunnen zeggen: 'Hier staan wij voor'. Wij vinden het interessanter om geen gelijkgestemde zielen te zijn, dat maakt het echt inspirerend en bevrijdend. Er speelt niet één waarheid van een regisseur, wel een mix van waarheden."

La merde gaat vanavond in première in Monty, Montignystraat, Antwerpen [03/238.91.81] en speelt daar tot 11 maart. Daarna op tournee tot 29 april. Info: www.skagen.be